

Eenzaamheid is misschien wel een van de ergste problemen, die er op het ogenblik op de wereld bestaan.

Het is een probleem dat er eigenlijk niet zou hoeven te zijn, dat maakt alles nog erger.

Want het is immers zo dat mensen elkaar eenzaam maken door elkaar te laten schieten en geen interesse in elkaar te hebben. Een probleem, dat door mensen veroorzaakt wordt, moet ook weer door mensen opgelost ~~worden~~ kunnen worden.

Met deze woorden begint de Rk priester Michel Vermeer zijn boekje "Alleen tussen velen, Eenzame mensen over zichzelf".

Michel Vermeer is sinds 1959 directeur van de Nijmeegse Hulpdienst en de SOS telefoon in die plaats.

In zijn boekje laat Vermeer de eenzame mens zelf aan het woord.

Want wie kan beter zeggen wat eenzaamheid is, hoe dat voelt, als iemand die zelf eenzaam is?

Als de politiek ook een taak ziet een bijdrage te leveren in de bestrijding van de eenzaamheids-problematiek, zal het oog gericht moeten blijven op de mens achter de problematiek.

Dan zal ~~het~~ ^{er} niet over de hoofden van de mensen heen besproken en geregeld mogen worden, maar dan zullen ^{van wege wetgeving} wegen gezocht moeten worden, ~~waardoor~~ die voor hen begaanbaar en en aanspreekbaar kunnen zijn.

Bij de interviews die Vermeer gehouden heeft/waren een aantal dingen opvallend omdat ze telkens weer terugkeerden:

- 1 De meeste eenzame mensen vond hij in de zogenaamde verzorgende beroepen (verpleging, maatschappelijk werk) en in het onderwijs.
- De meeste alleenstaanden ervaren hun eenzaamheid vooral tijdens de week-ends, vakanties en feestdagen

~~- dat er in het algemeen~~

~~- dat er~~ in het algemeen ^{betreft} niet zoveel contacten ~~bestaan~~ tussen getrouwde mensen en ongetrouwde en ~~dat~~, wanneer deze contacten er al zijn, ^{zijn} vaak eenzijdig ~~zijn~~, dat wil zeggen: de ongetrouwde komt op bezoek bij het echtbaar maar andersom gebeurt dit zelden.

~~- dat~~ de eenzame alleenstaanden vinden, dat zij het minste begrip ondervinden van getrouwde mensen

~~- dat~~ de opvoeding ^{opvalt} een heel belangrijke rol ~~speelt~~ (of heeft ~~dat~~ gespeeld) in de latere eenzaamheid van de mens (men heeft nooit geleerd contacten te maken en zich te viten).

^{heel}: - dat eenzame mensen zich erg gediscrimineerd voelen,

- dat er een geweldig taboe rust op eenzaamheid.

- dat zij zich achtgesteld voelen in onze maatschappij en wetgeving op het gebied van huisvesting en belastingen.

- dat zij vinden dat er nauwelijks of geen aandacht bestaat voor hun probleem,

- dat er voor hen vrijwel geen mogelijkheden bestaan tot het leggen van contacten (trefcentra, contactgroepen e.d.).

- dat zij over het algemeen heel eerlijk zijn als het er om gaat toe te geven, dat zij voor een groot deel ^{wille} schuld zijn aan hun eenzaamheid

- dat ze bijna allemaal veel moeite gedaan hebben om uit hun isolement te komen, maar daarin steeds mislukt zijn,

- dat ze nog steeds bereid zijn zich verder te blijven inspannen als er maar reële mogelijkheden geboden zouden worden

Ik geef een paar citaten uit verschillende gesprekken:

Anna, 64 jaar, sedert 8 jaar weduwe, een zoon, gereformeerd.

Ik woon hier in m'n nieuwe huis nu bijna vier maanden en al die tijd heb ik nog niemand gezien. Ik mis hier in deze nieuwe buurt m'n oude contacten enorm. Maar ja, ik moest daar weg, want het huis was langzamerhand een onbewoonbaar krot geworden.

Je had daar je bekende postbodes. Hier komt de postbode, hij geeft je je post, zegt goedemorgen en is weer weg. Maar die andere postbodes waren gewoon oude bekenden, die eventjes een praatje maakten, een kopje koffie dronken of een sigaretje bij je rookten. Nu komt de man van het ziekenfonds, die vroeger elke week kwam, nog maar één keer in de twee maanden en de man van het elektra en het gas komt helemaal niet meer aan de deur: dat gaat nu allemaal per giro. De melkboer komt maar één keer in de week. Dus zo raak je steeds meer mensen om je heen kwijt.

En m'n kennissen uit die oude buurt kunnen niet helemaal hierheen komen. Ze zijn te oud of het kost teveel aan de bus.

Mijn zoon ben ik eigenlijk ook kwijt sinds hij getrouwd is. Hij komt nog wel eens, één keer in de drie weken of zo, maar dan komt hij precies afgepast. Dan mag ik m'n kleinzoon acht minuten zien en niet langer. Dan gaan ze weer weg.

Zijn vrouw houdt niet van invalide mensen. Ze heeft een bijzonder christelijk geloof, maar het woord naastenliefde komt daar niet in voor.

De eenzaamheid wordt met de dag erger nu ik hier woon. In die paar maanden heb ik al twee keer geprobeerd zelfmoord te plegen.

Toen ik twee jaar geleden m'n geleidehond door ouderdom verloor, heb ik ik het verschrikkelijk te kwaad gehad. Toen ze die hond ~~wegdroegen~~ wegdroegen naar dat autootje, keek hij net zo achterom, alsof hij zeggen wilde: waarom ga jij niet mee ?

Elf jaar had ik hem gehad. Met die hond kon ik gewoon praten.

Als ik nou vertel, dat het toen m'n man overleed eigenlijk m'n twee besten geweest zijn, die me geholpen hebben: de hond en de poes.

Kees, 54 jaar, bediende in een kaaspakhuis, sinds zes jaar gescheiden, drie dochters, van wie twee zelfstandig wonen en een bij de moeder.

Toen ik na een verschrikkelijk huwelijks leven scheidde, kwam ik ineens in de stilte terecht. Ik bleef alleen over met m'n moeder die devent was. Opeens na al die ellende en ruzies, dus een grote stilte. Ook een grote angst trouwens, want ik ben suikerpatient en toen ik zo alleen met m'n demente moeder overbleef, werd ik doodsbang, dat ik in een coma zou raken, terwijl niemand daar iets van merkte. Ik heb nu een alarmistool om als er iets gebeurt te schieten. Dan zal iemand me toch wel horen, denk ik.

Soms denk ik: vandaag of morgen sterf ik hier in dit rathuis in m'n eentje. Dat is de realiteit. En dat laat me niet los, Eigenlijk beheerst die angst m'n hele leven op het ogenblik.

Het is bij mij zo, dat ik opeens 's ochtends bewusteloos kan taken van die suiker. De laatste periode dat m'n moeder nog leefde hebben we iets vreselijks meegemaakt. Dat mens was dus dement, daar kom ze ook niks aan doen. Ik lag daar toen met een ernstige ongeregelde suiker in bed tegen de ruiten te tikken. Ik was helemaal van de kaart en lag maar tegen de ruiten te tikken om iemand opmerzaam op ons te maken. Eindelijk komt er iemand en ik zeg: waarschuw een dokter, het gaat hier niet goed..

Dat was zaterdagmiddag. Weet u wanneer de dokter kwam ?

Dinsdag. Ik kon hem wel in elkaar slaan. De ene dokter had gezegd ja ik heb geen dienst. Zulke dingen staan in m'n hoofd gegrift,

die vergeet iki nooit en dan denk ik: God wat een maatschappij, wat een onchristelijke rotzooi, want eerlijk: je gaat in deze maatschappij onopgemerkt dood.

Het is een afschuwelijke maatschappij die we gemaakt hebben. Tenslotte meest ik naar het ziekenhuis met longontsteking.

Maar ook daaf leef je niet voor ze. Ze komen langs je bed.

Zolang ze naast je staan, zien ze je, daarna niet meer.

.....

Alleen de eenzame mens zelf kan ons uiteindelijk zeggen wat eenzaamheid is en betekent.

Bij het spreken over eenzaamheid is het goed om in het oog te houden dat alleen ~~staan~~ niet identiek is met eenzaamheid.

Als wij het hebben over mensen die alleen ~~staan~~ gaat het om een sociale indicatie, een objectief gegeven.

~~xxxxxx~~ Bij eenzaamheid gaat het om een subjectief gevoel, een persoonlijke ervaring.

Zoals Vermeer het zegt:

Eenzaamheid is het verstikkende gevoel dat je keel dicht knijpt, de wanhoop omdat je je alleen en verlaten voelt, de schrijnende pijn van een onvervuld verlangen, de leegte in en om je heen die je zelf niet kunt vullen.

Eenzaamheid is niemand te hebben bij wie je terecht kunt met je verdriet, niemand te hebben bij wie je je kunt uiten, niemand met wie je iets kunt delen, met wie je iets kunt overleggen, niemand aan wie je je liefde kwijt kunt en niemand van wie je liefde ontvangt, niemand voor wie je iets betekent.

Eigenlijk komt het in het algemeen hierop neer: het gemis van iemand bij wie je terecht kunt met je vreugde en verdriet, van iemand die je volkomen kunt vertrouwen en aan wie jij je kunt toevertrouwen, zonder angst zonder schaamte, zonder het gevoel

van opgelatenheid of van teveel-te-zijn, zonder bang te zijn je gezicht te verliezen of van een voetstuk te vallen; niemand te hebben die je waardeert als volwaardig medemens en die in echtheid en eerlijkheid helemaal voor je openstaat; niemand te hebben die jou even belangrijk vindt als zichzelf.

Tot nu toe heb ik bewust geprobeerd een wat andere invalshoek te kiezen bij de benadering van de eenzaamheidsproblematiek dan die naar voren kwam in het interview in Nederlandse Gedachten met Ds Klamer. ~~Wat is~~ ^{Het is} bescheiden poging om iets meer achtergrond te geven d.m.v. de gevoelens van de eenzame mens zelf.

In het gesprek met Klamer ging het er vooral om een inzicht te krijgen in de knelpunten die in de samenleving bestaan en die te analyseren.

^{real.} Vereenzaming is dan het gevoel dat de samenleving je geeft dat je er niet bij hoort als het ~~er~~ ^{je} op aankomt.

Begaarden in een bejaarden-centrum, gehadicapten die ervaren dat de samenleving niet op hun maat is gebouwd, homofielen, die misschien dan langzamerhand wel wat meer geaccepteerd worden, maar niet wezenlijk geïntegreerd, terwijl werkelijke acceptatie toch integratie betekent. De verkommering in ziekenhuizen, een uitstekende verzorging, maar niet gekend in je meest diepe ~~menselijke~~ menselijke gevoelens, de verambtelijking, waarbij iedereen zich achter iedereen verschuilt, de formulieren en voorschriften-maatschappij, waarin de mens ondergeschikt aan de regels zijn. Een samenleving die je het gevoel geeft nutteloos en afgeschreven te zijn als je het tempo niet meer helemaal bij kan houden.

Een maatschappij die rekent in prestatie en carrière. Een mens-beeld dat pas z'n ~~xx~~ volle ontplooiing vindt als het omgeven wordt met de moderne akten-tas, de spuersnelle gezins-auto het hageLwittte gebit, de moeder zonder rimpels, even jeugdijg als

de jongste dochter, de vader die pas de zin van z'n bestaan ontdekt in een koel glas Heineken, verzekerd van de wieg tot het graf en z'n zorg voor de toekomst ~~haast~~ ^{overdegaan} ~~afgekeerd~~ ^{dat} een ~~niets~~ niets aan het toeval overlatende levensverzekering.

Een maatschappij, waarin een avondje THOS pas echt doet ontspannen en je voor ~~een~~ moment het gevoel geeft, dat er ook nog wel iets anders is dan de eulende van de wereld.

Maar bovenal een maatschappij, waarin geen plaats is voor de geschonden mens. ~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ De mens die niet past in het ideaalbeeld van vooruitgang en prestatie.

Slechts een plaats in de marge, in de rand, ver weg van het hart, goed verzorgd, van alle gemakken voorzien, gedelgeerd aan de uitstekingdopgeleide psychiater of de maatschappelijk werker die op Iederehoek van de straat een spreekuur heeft.

Maar hij is niet meer geaccepteerd, hij doet niet mee, uitgeteld en afgeschreven, overgelaten aan een nieuwe barmhartigheid.

En in hun vlucht worden velen opgevangen, niet in menselijkheid, maar in alcohol, drugs, eutanase, prostitutie, uitzichtloze relaties met niets en niemand ~~ant~~ziende parasitten, zelfmoord of in de stationsrestaurant, waar ze reizigers zijn die nooit vertrekken, omdat voor hun bestemming geen verbinding bestaat.

De ARJOS heeft ~~apgeroepen~~ ^{Kol} voor politieke aandacht voor de eenzaamheidsproblematiek. Niet vanuit de overtuiging dat de politiek de oplossing ^{alleen} kan geven. Maar veel meer vanuit de overtuiging dat de tijd is aangebroken om alle krachten te mobiliseren ~~en~~

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~ in de strijd voor een samenleving waarin de mensen weer aan elkaar toe kunnen komen.

Om de samenleving te bekeren en de weg naar de naaste ~~XXXXX~~ ook in de ~~st~~ ^{opbouw} van de maatschappij weer open te leggen.

~~XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX~~

Een eerste aanzet is gegeven met de indiening van het amendement op het ontwerpverkiezingsprogramma van het CDA.

Het is helaas verworpen, vanuit de motivering dat de eenzaamheidsproblematiek al gesignaleerd in het programma.

Naar mijn mening zal de ARJOS de discussie levend moeten houden en zeker ook een verdere uitwerking ter hand moeten nemen.

Het CDA blijven herinneren aan haar eigen signalering in het ~~XXXXX~~ programma.

Daarnaast zal de problematiek ingebracht moeten worden in de plaatselijke en regionale verkiezingsprogramma's die in de komende jaren ontwikkeld zullen worden. En daarbij ~~XXXXX~~ ^{KAD} iedere plaatselijke en regionale ARJOS-beweging grote invloed uitoefenen.

Het ARJOS amendement hield in:

beoordelingen van beleidsbeslissingen met het oog op eenzaamheidsbevorderende aspecten (denk aan woningbouw)

Actieve overheidssteun aan particulieren organisaties die op dit gebied werkzaam zijn

het stimuleren van vrijwilligersprojecten.

1. Eenzaamheid is een gevoelsprobleematiek die voort kan komen uit structurele oorzaken gelegen in de samenleving.
2. Deze structurele oorzaken liggen verworteld in een samenleving die niet meer op de menselijke maat is gesneden, maar die afgestemd is op materiele vooruitgang en prestatie.
3. De overheidsstaak bij de eenzaamheidsbestrijding is een beleidsanalyserende (met het oog op eenzaamheids-bevorderende aspecten) en een stimulerende (vrijwilligers-projecten) en een ondersteunende (part.organisaties).
4. Het gehele overheids-beleid zal doorgelicht moeten worden op een wildgroei in het ambtelijk apparaat. Een humanisering van het apparaat is hoogst noodzakelijk.
5. De chr.dem. politiek is geroepen om de samenleving te inspireren tot solidariteit ook in immateriele zaken, waar mogelijk barrières weg te nemen die de weg naar de medemens belemmeren en in de samenleving de dienst van de verzoening te vervullen.
6. Chr. democraten zullen hun vooroordelen, die anderen in hun gevoelens niet wezenlijk accepteren, kritisch moeten bezien. Zo zal men voorzichtig zijn met uitspraken als: het gezin als hoeksteen van de samenleving.